8.12.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä sekä laeiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain ja ratalain 74 §:n muuttamiseksi (HE 290/2022 vp)

Liikenne- ja viestintävaliokunnassa on käsiteltävänä Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä sekä laeiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain ja ratalain 74 §:n muuttamiseksi (HE 290/2022 vp). Valiokunta on pyytänyt Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:ltä kirjallista asiantuntijalausuntoa. SKAL on tutustunut hallituksen esitykseen ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä sekä muutettavaksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia.

Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyt

SKAL pitää tärkeänä kaikkien tiehankkeiden nopeaa ja joustavaa etenemistä ja pitää direktiivin ja lakiluonnoksen tavoitetta TEN-T ydinverkon liikenneinfrastruktuurin lupamenettelyiden tehostamisesta perusteltuna.

Esityksessä esitetään, että kansalliseksi nimetyksi viranomaiseksi nimettäisiin Liikenne- ja viestintävirasto. SKAL on huolissaan viraston voimavaroista ja resurssien riittävyydestä ja edellyttää, että esitettyjen lisätehtävien osalta on varmistettava lisätyömäärää vastaava lisärahoitus ja lisähenkilöstö.

Maanteiden toiminnallisten luokkien päätöksentekomenettely

Esityksessä ehdotetaan maanteiden toiminnallisesta luokasta päättämistä koskevia säännöksiä muutettavaksi niin, että maantien kuulumisesta valta-, kanta-, seutu- tai yhdysteihin päättäisi Liikenne- ja viestintävirasto Väyläviraston tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä. Jos esitys koskisi valta- ja kantateitä taikka usean ELY-keskuksen aluetta, vastaisi esityksen tekemisestä tienpitäjänä toimiva Väylävirasto.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry | Finlands Transport och Logistik SKAL rf | Finnish Transport and Logistics SKAL
Nuijamiestentie 7, FI-00400 Helsinki | Tel. +358 9 478 999 | skal@skal.fi | Y-0202176-1
skal.fi | skal.fi/sv | skal.fi/en

SKAL pitää tärkeänä, että tieverkko muodostaa valtakunnallisesti yhtenäisen ja eheän toiminnallisen verkon liikennejärjestelmän yhtenä keskeisenä osana. SKAL näkee, että päätöksenteon tulisi tapahtua riittävän ylätasolla ja katsoo, että nykyinen menettely, jonka mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään maanteiden luokittelusta valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin, on perusteltu. Erityisesti keskeisen valtakunnallisen verkon osalta myös pysyvyys ja pitkäjänteisuus on ensiarvoisen tärkeää, sillä nämä luovat toimintaympäristöön ennakoitavuutta.

Siltä osin, kun toiminnallisesta luokittelusta päättäminen mahdollisesti siirrettäisiin tiesuunnitelmalla tehtäväksi, on huolehdittava, että tehtävä on riittävästi resursoitu eikä rahoitusta ja resursseja jouduta ottamaan tienpidosta.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa on kiinnitetty huomiota eri osapuolten osallistumiseen maanteiden toiminnallisia luokkia koskevien kysymysten ja muutosten valmisteluun. SKAL edellyttää, että eri sidosryhmien riittävästä kuulemisesta tieverkon kokonaisuuden näkökulmasta pidetään huolta.

Esityksen perustelujen mukaan tarkoituksena ei ole muuttaa maanteiden valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin jakamisen perusteita tai luokituksen vaikutuksia ja merkitystä. Tavoitteena ei siis ole uudistaa luokittelua laajamittaisesti. SKAL katsoo, että maantieverkon toiminnallisen luokituksen päivitystyö voisi olla tarpeen, mutta toteaa, että siihen tulee varata riittävästi aikaa ja se on tehtävä yhdessä kaikkien sidosryhmien kanssa.

Esityksen perusteluissa todetaan myös, että kunnossapitoluokat eivät määräydy toiminnallisen luokituksen perusteella, vaikka laissa on porrastettu palvelutasoa ja kunnossapidon tasoa toiminnallisiin luokkiin. Nykyisissä kunnossapitotason määrittelyissä keskeisimpänä lähtökohtana on ollut tien liikennemäärä ja liikenteen tarpeet. SKAL edellyttää, että tärkeyden ja liikenteen tarpeiden tulee olla jatkossakin keskeinen peruste tien kunnossapidon, ylläpidon ja kehittämisen näkökulmasta.

Joillain tieyhteyksillä kokonaisliikennemäärä voi olla vähäisempi, mutta tien rooli tavaraliikenteen määrällä nousta vahvastikin esille. Jokin tie voi olla keskeinen väylä pitkämatkaiselle valtakunnalliselle tavaraliikenteelle, mutta henkilöliikenteestä pääosa on paikallista tai seudullista. Tähän asiaan SKAL haluaa kiinnitettävän erityistä huomiota kunnossapidon päätöksiä tehtäessä ja toiminnallisia luokkia arvioitaessa.

Muuta

Lisäksi SKAL toteaa, että liikennealalla Suomessa on tuotava esiin tukikelpoisina Verkkojen Eurooppa hankkeina myös tiehankkeet, joilla edistetään vähähiilisyyttä sekä muita elpymisvälineen tavoitteita. Esimerkiksi investoinnit, joilla valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaiset tärkeät tieosuudet saadaan vaatimustason mukaisiksi, vähentävät hiilidioksidipäästöjä. Polttoaineenkulutus vähenee, kun tiestön kunto paranee ja erityisesti kun poistetaan hidastuksia ja nopeuden vaihteluja aiheuttavia liittymiä.

EU-tasoiset vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfrastruktuuria säätelevät AFI-direktiivi ja AFIR-asetusehdotus asettavat tavoitteita tieliikenteen lataus- ja tankkausinfrastruktuurille sekä kattavuuden että teknisten ja toiminnallisten vaatimusten osalta. Vastaavasti EU-tasolla määritellään myös vaatimuksista turvallisille raskaan kaluston pysäköintialueille ja näiden palveluille TEN-T -tieverkolla.

Suomessa tulee varmistaa, että tavaraliikenteen uusiutuviin käyttövoimiin siirtymistä edellyttävä energian jakeluinfra toteutetaan. Erityisen tärkeässä roolissa ovat keskeiset tavaraliikenteen kuljetusväylät.

Synergiaedut taukopaikkaverkoston ja uusien käyttövoimien jakeluinfran yhdistämisessä tulee huomioida sekä näiden toteuttamisessa että käytön aikaisissa hyödyissä raskaalle liikenteelle.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala
toimitusjohtaja

Ari Herrala
edunvalvontajohtaja